

Didier
Decoin

Úřad pro
zahrady
a rybníky

PLUS

Úřad pro zahrady a rybníky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

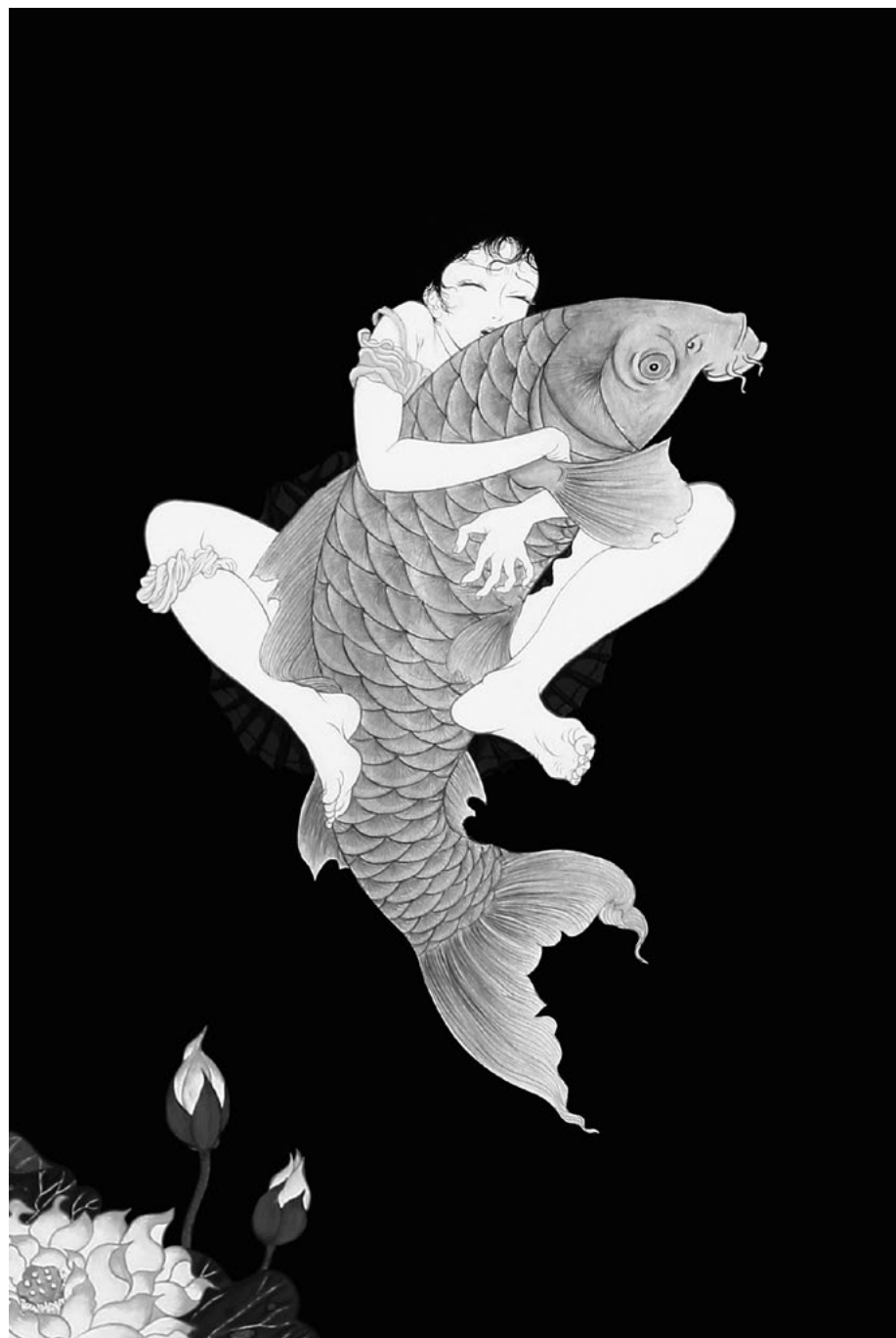

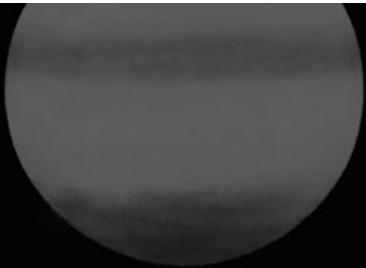
Didier Decoin
Úřad pro zahrady a rybníky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

**Úřad pro
zahrady
a rybníky**

Didier
Decoin

Úřad pro
zahrady
a rybníky

Přeložila Jovanka Šotolová

PLUS

PRO JEANA-MARCA ROBERTSE

*Once there was a man burning incense.
He noticed that the fragrance was neither
coming nor going;
It neither appeared nor disappeared.
This trifling incident led him to gain
Enlightenment.*

ŠÁKJAMUNI BUDDHA

Nejprve musela Amasuka Mijuki zůstat dlouhou dobu zcela o samotě, jíst jen přísně omezenou stravu a Kacuróovo tělo otírat posvátnou látkou pohlcující nečistoty, a teprve potom přišel na řadu obřad, který z ní měl sejmut poskvrnění způsobené smrtí jejího manžela. Nepřicházelo ale v úvahu, aby se mladá vdova ponořila do téže řeky, v níž Kacuró utonul, šintoistický kněz proto jen útrpně sevřel rty a spěšně nad ní zamával borovicovou větvičkou, ve vodě z Kusagawy pouze smočenou. Načež ji ujistil, že nyní už se může opět navrátit do života, a pokud nezapomene vyjádřit vděčnost bohům, ti jí jistě dodají odvahy i sil.

Mijuki velmi dobře pochopila, co se za utišujícími slovy kněze skrývá: doufal, že přes ožehavost situace, zhoršené ještě Kacuróovým úmrtím, předá mladá žena hmotný důkaz svých díky *kami* právě do jeho rukou.

Mijuki byla sice božstvu vděčná za to, že ji od toho poskvrnění očistí, nedokázala však pochopit, jak božstva *kami*

mohla dopustit, aby jí řeka Kusagawa, jež má přece sama božskou podstatu, vzala manžela.

Předala mu tedy jen skromnou almužnu tvořenou bílými ředkvičkami, svazkem česneku a několika koláčky z lepidle rýže. Oběť, umně zabalená do kusu plátna, působila díky výrazné velikosti některých ředkví mnohem objemněji, a tím pádem i důstojněji. Kněz se nechal ošálit a odcházel spokojený.

Mijuki se poté věnovala očištění a úklidu domu. Udržovat pořádek přitom neměla právě ve zvyku. Obvykle nechávala věci volně ležet, případně je úmyslně trusila kolem sebe. Měli jich ostatně s Kacuróem vskutku pomálu. A když je tak nacházeli tu i onde, nejčastěji na místech, kde neměly co dělat, vytvářelo to prchavý dojem nadbytku: „To je nová miska na rýži?“ ptal se Kacuró. „Muselas ji koupit nedávno.“ Mijuki si dala dlaň před ústa, aby skryla úsměv: „Kdeže, odjakživa stává na polici, šestá odzadu – máš ji od své matky, už jsi zapomněl?“ Miska se zkrátka odkutálela po rohožce, když Mijuki upadla (a ona se nenamáhala ji hned zvednout), a zastavila se dnem vzhůru, takže když na ni dopadl sluneční paprsek, zaskvěla se v novém světle, jak ji Kacuró snad ještě neviděl, a proto ji také hned nepoznal.

Mijuki si myslela, že bohatší lidé žijí zavaleni změtí předmětů podobně jako krajina, jejíž krása vyvstává z toho, kolik neuspořádaných prvků obsahuje. Tak i řeka Kusagawa je přec nejpůsobivější na pohled, když ji po silném lijáku přitékající potoky zbarví hnědou, zemitou vodou a víří

v ní kusy kůry, mechu, květy bodláků i černé a pomačkané tlející listí; Kusagawa pak přestane být průzračná, na hladině se v kruzích a spirálách točí pěna, připomíná tak bouřlivé vodní víry v úžině Naruto ve Vnitřním moři. Bohatí lidé, říkala si Mijuki, se určitě podobně topí ve vírech nespočtu dárků od svých přátel (jichž mají rovněž nespočet) a ve všech těch nablýskaných zbytečnostech, jež si bez rozmyslu kupují od podomních obchodníků, aniž by jim přišlo na mysl zabývat se tím, zda je někdy jakkoli využijí. Potřebují stále více místa, aby mohli vyskládat své tretky, navršit kuchyňské nádoby, rozvěsit látky a urovnat masti, zkrátka uklidit všechno to bohatství, jež Mijuki často ani neuměla pojmenovat.

Je to zkrátka takový nekonečný běh, urputný boj lidí s věcmi. Za vrchol hojnosti se zřejmě považuje, když dům pod tlakem zbytečností, jimiž ho lidé přecpali, popraská jako zralý plod. Mijuki nic podobného nikdy neviděla, ale Kacuró vyprávěl, že na svých cestách do Heiankjó už zažil situace, kdy žebráci rabovali trosky pyšných obydlí s vysloveně nafouklými zdmi.

Jejich dům Kacuró postavil vlastníma rukama – skládal se ze dvou místností, přičemž v jedné byla na zemi jen udusaná hlína a druhá měla podlahu z neopracovaného dřeva, a nad tím se pod doškovou střechou skrývala ještě půda přístupná po žebříku, vše skromných rozměrů, protože museli vážit, zda stavět zdi, anebo lovit ryby – a měli v něm

především náčiní na rybolov. To jim sloužilo takřka ke všemu: sítě sušící se před okny hrály roli záclon, zavěšené se daly použít na spaní, duté dřevěné plováky se večer hodily jako opěrky za hlavu a nádoby, s nimiž Kacuró čistil sádky, užívala Mijuki také k přípravě jídla.

Jediný luxusní předmět, který rybář se ženou měli, byla miska se zásobou soli. Šlo sice pouze o kopii čínské keramiky dynastie Tchang z pálené hlíny, s hnědou glazurou a nenápadným vyobrazením pivoňek a lotosu, ale Mijuki jí přisuzovala nadpřirozené vlastnosti: zdědila ji po své matce, ta ji rovněž dostala od své matky a ta tvrdila, že byla ve vlastnictví rodiny odjakživa. Miska tak zažila několik pokolení, a přitom neměla jediný škrábanec, což se vskutku dalo označit za zázrak.

Povšechný úklid domácnosti trval jen několik hodin, avšak měl-li se dům pořádně vysmýčít, zabralo to Mijuki celé dva dny. Důvod tkvěl v tom, že dům sloužil k lovu a chovu výjimečných ryb, především kaprů. Když Kacuró přicházel od řeky, nikdy si neudělal čas na to, aby očistil svůj oděv od nánosů lepidivého bahna, a tak při každém spěšnějším pohybu, který učinil, potřísnil kdeco včetně zdi. Měl totiž jediný cíl, a to co nejrychleji vysvobodit kapry mrskající se ve vrších z vrbového proutí, jelikož by si mohli odřít šupiny anebo si vytrhnout vous (v tom případě by v očích císařských správců zcela ztratili hodnotu), a vypustit je do sádky vyhloubené před domem čistě jen pro ně – tedy

do mělké nádrže vyhloubené v zemi a až po okraj naplněné vodou, již Mijuki, v době, kdy tam manžel nebyl, zásobila hmyzími larvami, vodními řasami a semínky vodních rostlin.

Poté Kacuró po několika dní bez ustání seděl na bobku a pozoroval, jak se jeho kořist chová: zaměřoval se především na ty z ryb, u nichž od začátku odhadl, že budou hodny císařských rybníků, neboť viděl, že jsou nejen pěkné, ale také dostatečně odolné, aby vydržely dlouhou cestu až do hlavního města.

Kacuró nebyl zrovna výřečný. A když už něco sděloval, vyjadřoval se spíše pomocí náznaků, než že by přímo mluvil, čímž každému dopřával radost dalekosáhle si domýšlet jeho jen zčásti vyslovené myšlenky.

V den, kdy její muž zemřel, Mijuki nejprve vypustila do sádky pět nebo šest kaprů, které ještě stačil ulovit, a potom tak jako on podřepila k nádrži a upřeně pozorovala, jak ryby úzkostně krouží, podobny vězňům testujícím hranice svého žaláře.

Mohla sice ocenit, jak jsou někteří z kaprů krásní, všimnout si, že plavou energicky a živě, avšak neměla nejmenší ponětí o tom, čeho si Kacuró všímal při hodnocení jejich odolnosti. Nechtěla balamutit vesničany, a hlavně ani klamat sama sebe, a proto vstala, oprášila si oděv, otočila se k sádce zády a zašla do domu – posledního na jižním konci osady. Dal se poznat podle toho, že měl v doškách

škeble perleťovou stranou obrácené k obloze, aby odrážely sluneční svit a plašily havrany hnízdící opodál v kastrovnicích.

Vesničané si oddechli, když se dozvěděli, že se Mijuki vrhla do čištění podlahy i stěn od bláta.

Báli se, že by si žena z provazu a hole mohla vyrobit nástroj, jenž by jí mohl posloužit k tomu, aby se uškrtila, a vydala se tak za Kacuróem do říše *jomi*. Ne že by na smrt byla příliš mladá – v sedmadvaceti letech již dosáhla průměrné délky života vesničanky, dobu vyměřenou k pobytu na světě si tedy šťastně vybrala –, ale proto, že znala některá z Kacuróových tajemství, a nikdo jiný než ona by teď nedokázal udržet privilegované postavení, jež vesnici poutalo k císařskému dvoru v Heiankjó: dodávky kaprů natolik jedinečných, že mohli sloužit jako živá ozdoba chrámových rybníků, za což se obyvatelé této hrstky křivých a rozviklaných chatrčí, pyšníci se jménem Šimae, těšili téměř naprostému osvobození od poplatků, nemluvě o tom, že jim Kacuró pokaždé přinesl drobné dárečky, jimiž je jeho prostřednictvím poctil Nagusa Watanabe stojící v čele Úřadu pro zahrady a rybníky.

Jenže Nagusa právě vyslal tři úředníky zadat novou objednávku kaprů, kteří měli nahradit ty, co nepřežili zimu.

Jednou ráno – pár dní po Kacuróově smrti – se z vlhké mlhy, jež po vydatném nočním dešti obepínala les jako opona, zjevili vyslanci Úřadu pro zahrady a rybníky.

Předchozí návštěvy uskutečnili pěšky, což obyvatele Šimae přišlo hodně draho, neboť nákupčí kaprů byli po cestě tak zničení, že ve vesničce tvrdli celé dva týdny, žili na útraty místních, chutnalo jim pořád víc, a jak se zotavovali, i spotřeba saké neustále rostla. Tentokrát ale přijeli na koni a s nimi podkoní nesoucí hedvábnou korouhev v barvách císařových. Odložili širokou a pohodlnou *kariginu* a oblékli válečnou výstroj se železnými pláty chránícími jim trup a záda a drnčícími jak staré nakráplé zvony. Objevíli se tak náhle, že se ženy splétající na mlatu rýžovou slámu zděšeně daly na útěk.

Jako nejvyšší úředník vesnice vyšel Nacume třem jezd-
cům v ústřety, aby je přivítal se vší úctou hodnou zástupců
císařské moci; sepal ruce, předklonil se tak hluboko, jak jen
mu to jeho ztuhlý krk dovolil, přitom se ale divil, jak může
císař pověstný nejvybranějším chováním a vkusem z celého
svého vznešeného rodu strpět, že muži pověřeni šířením
jeho rozkazů v provinciích velké říše vypadají tak uboze:
v sedlech z černého lakovaného dřeva se ledabyly kymáceli,
hlavy se jim odevzdaně pohupovaly pod přílbami sahajícími
až dozadu na šíji, aby chránily krk, zbroj měli nazelenalou
od mechu, co se jim přichytil na hrudi, když se prodírali
lesem. Až příliš připomínali obrovské stínky se zadečky
nafouklými odpornou voskovou hmotou. Možná je ale Jeho
Výsost nikdy neviděla: kterýsi poslední pomocník zástupce
pátého nižšího spodního stupně zapsal jejich jména na se-
znam (a nikdo se už nikdy nedozví, proč výběr padl právě

na tato jména, a nikoli na nějaká jiná), předal soupis k odsouhlasení nadřízenému čtvrtého nižšího vrchního stupně, jenž jej po řádném posouzení postoupil auditorovi vyššího spodního stupně, a ten jej nechal pomalu doputovat až k nejvyšší instanci, odkud se pak stejně pomalu vracel zpět a nakonec skončil v rukou Nagusy Watanabeho, který jej spěšně, jediným tahem štětce schválil – o tom všem, stejně jako o tolika jiných důležitých událostech odehrávajících se v osmašedesáti provinciích jeho říše, však císař vůbec nic netušil.

Když se císařští poslové dozvěděli o Kacuróově smrti, byli velmi rozmrzelí. Ušklíbali se, vydávali hrdelní zvuky, nespokojeně se otrásali, chrastili plechovým brněním. Nacume je potřeboval uklidnit, proto jim představil Mijuki. Mlčky si ji prohlíželi, za dřevěnými maskami se spoustou falešných zubů démonů, skrývajícíchmi spodní část jejich tváří, jim černá očka jen kmitala.

Zatímco žena poklekla, poklonila se, až se čelem dotýkala prachu země, vůdce vesnice vyslance uklidňoval: vdova po rybáři jim bude sloužit stejně pečlivě a úzkostlivě jako předtím její muž. A aby je patřičně uchlácholil, pohostil je Nacume krmí z pohankových nudlí s mořskými řasami a rybím masem, k čemuž se podávala nakládaná zelenina se saké kasu, a pak je vzal k vodopádu, odkud se vydali zpět do Heiankjó.

Vzápětí si Nacume přišel s Mijuki promluvit:

„Tvého muže jsme našli mrtvého, ale kapři, které ještě stačil nalovit, jsou naštěstí naživu a mají se k světu (a do-
rosrdečně na Mijuki hleděl, jako by to byla její zásluha, že
se ryby těší skvělému zdraví), císařští vyslanci si to velice
pochvalovali.“

„Vyslanci, ti obrovští cvrčci? Nejspíš jsou to nejméně vá-
žení císařovi úředníci, když je poslali až do nejvzdálenější
provincie. Stačilo přece napsat dopis.“

Chce snad naznačit, že by si takový dopis dokázala pře-
číst? Rozhodně se chvástá. Nacume sám číst také neuměl,
a proto jí neodporoval, nechtěl se pouštět na tenký led a ří-
kat si o výsměch.

Nastala chvilka ticha, jeho mlčení se dalo vysvětlit tak, že
přemýšlí na Mijukiny slovy. Pozoroval, jak kapři v sádce
líně plavou.

„Vypravit tři jezdce vyjde mnohem draž než jenom posla
s dopisem,“ uznal. „Vidím v tom znamení, že Úřad pro za-
hrady a rybníky přikládá této objednávce neobyčejný vý-
znam a záleží mu na tom, aby byla v pořádku doručena.
Vyzadíš do Heiankjó co nejdříve.“

„Ano,“ odpověděla nečekaně poslušně. „Zítřka, jestli si
to tak přeješ.“

Spokojeně zamručel. Vůbec ho nenapadlo, že by Kacu-
róova smrt mohla způsobit Mijukinu naprostou lhostej-
nost, například i k cestě do Heiankjó. Vůbec netušil, jaký
ji šíří smutek a že z ní zbývá pouze prázdná, jako popel
šedá schránka.

Ta žena, tedy ta vdova, jak se teď slušelo říkat, mu dosud nestála za jediný pohled. Na milenku, jaké měl rád, byla příliš vyzáblá – a za těch pouhých několik dní měla smutkem tváře ještě propadlejší, což jen umocňovalo její hubenou postavu podobnou plevelu. Možná by ji ale mohl vzít k sobě domů a nabídnout ji svému synovi, jenž stále ještě nenašel nevěstu dle svého gusta a navíc smutné ženy miluje – říká, že i když jsou slzy slané, většina soužících se žen vydává neobyčejně sladkou ovocnou vůni. A pokud by Hara (tak se syn jmenoval) vdovu po lovcí kaprů nechtěl, Nacume by ji pořád ještě mohl zkusit vykrmit tak, aby z ní sám dokázal mít nějaké potěšení; bylo by to o to zábavnější, že její půvab – její *budoucí* půvab, opravil se v duchu při pomýšlení na to, jak by ji musel vydatně živit – by jistojistě doplnila ještě nebyvalá, upřímná oddanost.

„Kolik ryb ke dvoru dodáš? Aspoň tak dvacet, ne?“

„Kapři nejsou nijak nároční,“ řekla Mijuki, „ale potřebují hodně vody, opravdu hodně. Kacuró je přepravoval ve vrších, tam se jich ovšem mnoho nevejde. A čím jich je méně, tím méně cestou trpí.“

Neodvážila se dodat, že bambusovou tyč, na níž jsou džbery upevněny, bude muset nést na svých ramenou, a ta zdaleka nejsou tak odolná jako Kacuróova: předmětem smlouvání mělo tudíž být množství nesené vody, když už bylo marné vyjednávat o tom, že předpokládané utrpení, jež musí podstoupit, překračuje její možnosti.

„Dvacet ryb,“ zopakoval Nacume, „méně vesnice dodat nemůže.“

Kacuró by nikdy nechodil pro ryby tak daleko po proudu, pakliže by si nebyl jistý, že tam najde vynikající kapry. V té části řeky Kusagawy, hned za jezerem v Šuzendži, se to ale výbornými jedinci jen hemží a lovit se dají mnohem snadněji, protože mají za sebou silné proudy vytvářené vodopádem a právě tady svým způsobem odpočívají, plavou těsně pod hladinou, nechávají se líně nést.

Zkušený rybář Kacuró jen strčil ruce pod vodu, prsty držel hezky roztažené a chvíli čekal, než mu nějaký kapr narazí ústy do dlaně. Pak ho v ruce sevřel, přitlačil mu hlavu u žaber, ryba při tomto kontaktu s člověkem doslova zcepeněla, poklesl jí tlak. Ploutve se jí dál hýbaly, ale svalstvo zůstalo uvolněné, zcela poddajné, kapr se nechal i hladit. Kacuró potom kapra rychle vzal z jeho řeky a jemně jej odložil do své vrše z rýžové slámy potřené blátem, aby nepropouštěla vodu.

Pěšina lemovaná travnatými lavicemi, kde rostly pryskyřníky, se klikatila mezi dvojitou zástěnou divokých třešní, tomelů, rákosu a modřínů a mířila k území, kde Kacuró lovil: v těchto místech přímo vybízela k příjemné procházce. Rybář ale nebyl hloupý, věděl dobře, že ve skutečnosti cestička skrývá mnohá nebezpečí, déšť ji ve chvílce zbrázdí hlubokými rýhami, kam noha snadno zapadne jak do

čelistí pasti. Ještě tak když Kacuró scházel dolů k řece s vršemi zatím prázdnými a mohl se na své kroky zcela soustředit; při návratu to ale bylo úplně jiné, musel upírat pohled daleko před sebe, aby správně vyrovnal váhu obou košů, jež nesl na dlouhém bidle položeném na ramenou a které teď přetékaly vodou a rybami – při sebemenším pohybu se kapři probudili z letargie a začali sebou mrskat, některým se dokonce podařilo vyskočit z vrše, přestože je kryla volně upletená víka z lotosových stonků.

Kacuró se zranil dvakrát.

Poprvé to byl jen výron. Přes velkou bolest se dokázal vrátit do vesnice: přelomil bidlo na přenášení vrší a vyrobil si tak berle. Vrše však musel nechat na pospas osudu, schoval je do vysoké, po lijáku slehlé trávy, vlhké a svítivé zelené, jako by ji někdo nalakoval. Belhal se do Šimae a jen bezmocně naslouchal, jak za ním v lese šelestí divá zvěř a chystá se jeho ryby sežrat.

Druhá nehoda byla mnohem vážnější: zlomil si kotník. Tentokrát by mu berle nepomohly, nesvedl se postavit. A tak se plazil po zemi, zraněnou, napuchlou, horkou nohu táhl za sebou, a protože o každou nerovnost zavadil, pokaždé také zařval bolestí. Mučivý přesun s poraněným kotníkem ještě zhoršovalo to, že si při tom do masa rozedřel kolena, stehna i břicho. Třásl se bolestí a horečkou, zkusil lézt po druhé straně cesty, bližší řece, a tedy podmáčené a měkčí všude, kde se voda často vylila z břehů. Zprvu pocítil úlevu, bláto mu palčivé rány příjemně zchladilo. Jenže i zde ho

čekal úsek oholený až na skálu, kde nic nerostlo, a tudíž se ani jílový podklad neudržel. Kacuró se musel posunout ještě blíž řece, až v ní smáčel tvář, částečně sesutá hlína ho nijak neděsila: to nejhorší přišlo na místech zdánlivě rovných a hladkých, neboť tady zas Kusagawa vymlela skryté trhliny a průrvy, kam člověk mohl bezmocně zapadnout. A těsně před jednou zátočinou se mu to skutečně stalo.

Nebojácná bílá volavka pozorovala muže obaleného blátem a zničeného bolestí, sledovala, jak se kroutí a sotva lapá po dechu, když vtom vystříkla voda, s ní bahno, a ten člověk zmizel.

Jedna ruka mu zůstala třčet ven, beznadějně sahala do prázdna, hledala cokoli, čeho by se mohla zachytit. Prsty nakonec nahmataly jakýsi pozůstatek břehu, začaly se do bláta, zajely ještě hlouběji, jenže zmáčený jíl jen proklouzl, ruka znovu sjela dolů, ještě jednou se vztyčila nahoru k nebi, načež překvapivě ladně, bez jediného stříkance, zmizela v řece.

V tu chvíli volavka vydala šeptavý zvuk; těžko v tom však hledat výraz soucitu ptáka vůči rybáři, kdepak, šlo o čistou shodu okolností mezi smrtí člověka a polykacím reflexem velkého brodivého ptáka, mimochodem pověstného tím, že přináší smůlu.

Z těchto událostí, jež se odehrály dvacátého čtvrtého dne třetího lunárního měsíce, si třiasedmdesát rodin ve vesnici Šimae zapamatovalo především to, že Mijuki prokázala takovou zdrženlivost a důstojnost, jaké by se u ní nikdo nenadál.

Ženy rybářů jsou totiž známé tím, že pořád skuhrají. Když si zrovna nestěžují na své muže nebo na správce, nasazují na to, že vrbové proutí už není, co bývalo, a proto i proud řeky Kusagawy zničí rybářské náčiní dvakrát i třikrát tak rychleji než dříve – ačkoli ve skutečnosti je na vině nešikovnost žen, které ty chabé vrše splétaly.

Plačtivě vyčítají svým manželům, že se vracejí s bídňým úlovkem, že mají oděv věčně vlhký, takže jim nevydrží tak dlouho jako rolníkům, jindy zas že jim nejkrásnější kořist uteče dřevými sítěmi. Anebo hořekují, že císařským správcům chybí více příčinnosti při objednávání nových kaprů do nádrží v Heiankjó.

Jenže tady bylo zbytečné cokoli předhazovat císařským úředníkům, když za všechno mohl Kacuró: dodával ryby tak výjimečně dlouhověké, že v Úřadu pro zahrady a rybníky začali zvažovat, že by mu udělili hodnost Mistra kaprů; takový titul však dosud neexistoval (nebo o něm aspoň tajemníci úřadu v žádném veřejném spise nenašli zmínku), tudíž Nagusu odradila už představa počtu a složitosti procedur nutných k tomu, aby mohla být nová šarže přidělena; navíc Kacuró o nic nežádal, oddaně chodil s koši plnými kaprů od chrámu ke chrámu, vybral nejlépe zahřátý rybník, tam vyložil své ryby, po několik dní dohlížel na to, aby si tu zvykly (nehybně dřepěl u břehu, tak jako v Šimae, ačkoli tu neměl k ruce manželku, jež by mu nosila rýži a přikryla mu ramena slaměným pláštěm, když padne noc a s ní chladno), ochotně poradil jak ryby krmit a jak je v klidu chytit, pokud by měly být přemístěny do dalších nádrží – bylo nutné dbát na to, aby se nevyděsily a nepřišly následkem toho o zvláštní lesk cíděné mědi, leštěného bronzu.

Cestou k Mijukinu domu, když jí šli oznámit, že Kacuró utonul, se vesničané obávali, že žena ztropí hroznou scénu. Ubohá vdova se na ně bude věšet, bude lát, prokleje božstva *kami* z řeky, jež jí vzala manžela, bude spílat Nacumemu a jeho úředníkům, kteří se o dodávky kaprů starají, jelikož to oni nabádali Kacuróa, aby lovil pořád víc ryb, chtěli kapry neustále odolnější a nádhernější, možná se Mijuki svému hoři tak poddá, že začne zlořečit samotnému císaři,

jenž si usmyslel, že musí mít své vodní nádrže plné hemžících se kaprů, a přitom si Jeho Výsost ani nenajde čas na to, aby se u některého z rybníčků oddala pozorování ryb a nechala svůj švestkově modrý, zlatem tkaný rukáv volně splývat k hladině.

Nic takového se však nekonalo, Mijuki nechala vesničany domluvit, vyslechla si povídání o tom, jak její manžel našel smrt, tedy aspoň podle jejich představy, jež měla k pravdě a skutečnosti dosti daleko, a jen uklonila hlavu ke straně, jako by nemohla pochopit, co jí to chtějí sdělit.

Když skončili, přidušeně vykřikla a upadla.

Upadla zvláště: jako by se zkroutila do klubíčka, ramena se jí svezla až skoro k zemi. A ten výkřik zůstal nahoře nad spirálovitým pohybem, jímž se její tělo sklátilo. O zlomek vteřiny později, což ukazuje, jak krátce ten výkřik zněl, z jejích úst vycházel už pouze sotva slyšitelný dech. Načež se ozval tupý úder, to když čelem udeřila o zem, jako by dřevěná miska spadla z výše a při dopadu na podlahu se vylila.

Myšlenky v její hlavě zůstaly roztroušené jako tisíce rýžových zrněk, jež teprve v misce utvoří teplý, voňavý, celistvý kopeček. Posbírat zrnka po jednom a poskládat je do té misky je však příliš nezáživný úkol. Vždyť také když se něco podobného stane, je snazší vzít koště a tu spoušť zamést anebo podlahu smýt džberem vody. O něco podobného se mozek ženy v mdlobách snažil: těžký náraz šoku způsobil, že poslal k čertu všechna ta rýžová zrnka, jež

zabezpečovala Mijukinu vědomou činnost (paměť, emoce, vnímání okolního světa a podobně), a přiměl ji vykonávat pouze životně nezbytné úkony.

Mijuki ležela klidně na zemi, neboť nebyla schopna vnímat žádné pocity. Muži ji zvedli, položili ji na rohož sloužící jako lůžko. Žena nic nevážila. Nacume si všiml, že se jí na oblečení na místě ohanbí objevila mokrá skvrna. Naklonil se nad ni a podle pachu poznal, že je to moč. Napadlo ho, jestli to má říct ostatním. Ale ten nápad hned zavrhl, protože by tak mohl Mijuki ponížit. A pak si ještě vzpomněl, že když pomočená látka uschne, hodně připomíná rybu, a nikdo se přece nebude divit, že vdově po rybáři je oblečení cítit rybinou. Takže o tom pomlčel.

Uprostřed noci Mijuki vytrhl z letargie, do níž upadla po dočasné ztrátě vědomí, ostrý mlaskavý zvuk, který vydávali žoldnéři (Nacume jich tucet povolal, aby chránili Šimae před možnými nájezdy čínských pirátů), když na prázdno uvolňovali napjaté tětiny svých luků, jak bylo zvykem v císařském paláci, kde se v noci nesmělo mluvit nahlas, a proto ani nešlo hlasitě vyvolávat čas.

Tak se dalo poznat, že hodina kance přešla v hodinu krysy. Měsíc v úplňku poskytoval jasné světlo, stíny se protahovaly do jednolitých ploch blýskavého černého inkoustu – jakoby čerstvě nanesených štětcem.

Mijuki otevřela oči. Hned uviděla Kacuróovo tělo, jež rybáři položili napříč přes otevřenou bednu, aby odkapalo

a aby ta pohřební voda, co dosud smáčela jeho oděv i vlasy a ochlupení, nestékala na hliněnou podlahu – po pravdě to však bylo zbytečné opatření, neboť se dalo předpokládat, že jakmile se Kacuró dostal přes práh, nečistota smrti stejně vnikla do celého domu, do předmětů (ačkoli nepočtených, jak jsme zmínili), jež se tu nacházely, zvířat (hlavně kachen, které Kacuró kdysi přinesl od Kusagawy a posléze se rozmnožily) a především vesničanů, těch, kteří sem dopravili mrtvé tělo, kteří drželi stráž u mrtvého, a také těch, již domem projdou v průběhu následujících devětačtyřiceti dnů, co potrvá smutek.

Podle zvyklostí měla Mijuki návštěvníkům nabídnout nádobu plnou soli, aby se jí mohli posypat a tak se očistit; jenže ona neměla ponětí, jaký druh nádoby by byl nejlepší (miska, mísa, kotlík? Anebo třeba velký lotosový list v upomínku na řeku, kde Kacuró ztratil život?), a navíc jí už moc soli nezbývalo a neměla prostředky na to, aby dokoupila dostatečné množství a mohla tak dostat danému rituálu. Cítila, že život bez jejího manžela se změnil v řetězec trýznivých otázek, na něž bude muset hledat odpovědi sama. Za takovou vlnu sobectví se hned zastyděla, připomněla si, že Kacuróovi rozhodně nelze jeho osud závidět, aspoň první hodiny jeho smrti, tedy ten mlhavý čas, kdy se duše zesnulých brání zpřetrhat svazky se životem, který opouštějí, ale protože jinak nemohou, zachvátí je neklid a beznaděj. Dále už to záleží na víře, každá hlásá jinou pravdu: pokud to vědí správně šintoisté, Kacuró odešel žít mezi mrtvé,

jejichž svět je stejný jako náš, s horami, údolími, poli a lesy, jen naprosto temný, a jelikož pravděpodobně najde místo mezi rodinnými předky, bude na Mijuki dohlížet, dokud se k němu také nepřipojí – a to nebyla ta nejhorší vyhlídka; pokud by se měla držet toho, co hlásají buddhisté, doba, po kterou duše bloudí mezi tím, než přijde o předchozí život a je jí propůjčena nová existence, bude celkem krátká a Kacuró se nad tím, že ztratil podobu, podstatu i pocity, brzy přestane trápit.

Někdo přinesl mělkou kamennou mísu naplněnou průzračnou vodou a také bambusovou naběračku, aby Mijuki mohla umýt a očistit tělo svého manžela.

Za tři dny budou ostatky rybáře kaprů spáleny na hranici postavené za vesnicí. Kosti vytáhnou z uhlíků, začnou těmi z chodidel a skončí lebkou, a v tomto pořadí je potom uloží do pohřební nádoby – zajistí se tak, aby zesnulý nebyl zaskočen nebo zesměšněn tím, že by se ocitl hlavou dolů. Kacuróovo posmrtné jméno bude vepsáno na tabulku, již Mijuki položí na domácí oltář, *bucudan*. Nádoba zůstane po devětačtyřicet dní doma, budou se k ní klást obětní dary, květiny, potraviny, kadidlo, světlo, a až poté bude po obřadu pohřbena, až tehdy rybář zmizí ze světa.

Mijuki něžně hladila Kacuróovy tělesné pozůstatky, neubránila se tomu, aby se polohlasem nezeptala, zda voda, kterou mu na tělo lije, není moc studená, zda mu je její dotek příjemný tam, kde ho měl tolik rád – nemohla se totiž

už jako dříve spolehnout na pochvalné mručení manžela, jež by vedlo pohyb a tlak jejích prstů.

Rybářovo tělo bylo silně obalené blátem, připomínalo hliněnou vázu, vysoký džbán z popraskané pálené hlíny, a když vlhkou dlaní ty dlouhé praskliny hladila, pomalu se zacelovaly a mizely. Mijuki využila toho, že se nikdo nedívá, a ještě naposledy přiložila rty na dlouhý kolík pohlaví, nyní už podivně studený.

Ta zemitá chuť ji překvapila. Když byl Kacuróův úd ještě živý a v Mijukině ústech dozrával, chutnal po syrové rybě, po mladých a vlhkých bambusových výhoncích, a nakonec z něj vytryskla šťáva s příchutí čerstvých mandlí. Teď mladá vdova pod jazykem cítila pohlaví jen mdlé, bahnité jako nádrže u chrámů v Heiankjó, když je Úřad pro zahrady a rybníky nechal vysušit, aby se vyčistily.

Mijuki tohoto muže milovala. Ne že by byl výborný milenec – jenže co o tom nakonec sama věděla, když jiného nepoznala? Vzrušoval ji jeho zvyk potichu se jí vynořit za zády, vzít ji za ramena, nehty zarýt až do masa, zahalit jí krk lehce zapáchajícím dechem po zralém ovoci a špatně vyčíněné kůži, kolenem jí nadzvednout tuniku, aby se odhalil kousek nahé kůže, o níž pak třel svůj úd, jako by rukama roloval placky do válečků. Nevyrcholil bez ní, ale dříve než ona, a jinak.

Když potom odešel k řece, Mijuki si znovu lehla a přehrávala si každíčkou část toho predátorského aktu – tiché přiblížení, skok, sevření, trhání, požírání, nasycení, útěk

do tmy; už pouhá představa, že ji přepadla divoká zvěř, ji uchvacovala, chřípí jí zmodralo a chvělo se, písklavě dýchala, stále rychleji, mezi prsy se jí objevily kapky potu, nastavovala krk kousnutí, z hrdla se jí vydral krátký, drsný výkřik, pokožka na tváři se jí vypjala, sotva popadala dech, a najednou se uvolnila, prohnula v zádech, mezi rty jí uniklo dlouhé zasípání, její uspokojení se tak podobalo řece Kusagawě, jemně klouzající po svém loži ze zmáčené trávy.

Měla také dojem, že manželovo tělo narostlo. Možná to způsobila smrtelná ochablost, ačkoli nešlo o ochablost, o jaké hovoří mniši, když popisují devět stupňů proměny mrtvého těla.

Na noc, kdy bylo třeba držet stráž u mrtvého, se Mijuki převlékla za ptáka: s krkem nataženým dopředu a rozpaženými rukama cupitala po místnosti v kruhu, klaněla se ostatním ženám, hopsala sem a tam a pronikavě, huhňavě jako jeřáb popelavý křičela *króóó, króóó, króóó*, aby pomohla Kacuróově duši, duši, jež se pravděpodobně má chovat jako pták, až poletí na Vysokou nebeskou pláň, *Takama no hara*.

Kacuró však na bohy nevěřil a na pověry nedal. Nic by ho bylo nezadrželo, aby šel jako obvykle umístit vrše do řeky, zatímco ostatní rybáři zůstali zalezlí doma a vymlouvali se na neblahá znamení, případně tvrdili, že jim to zakazuje jejich víra. Kacuróa dokázala zabrzdit jediná věc, a to rozvodněná řeka, kdy kapři zůstávají jak přilepení u dna.

Neměl ve zvyku klást otázky. Ani sobě, ani komukoli jinému. Často přítakal, jen občas řekl ne, ale vlastně nikdy se neptal, kde nebo kdy ani proč anebo jak. Přitom v dětství určitě zvědavý byl, jako každý; postupně ale došel k tomu, že poznat věci do hloubky je zbytečné, když je stejně nemůžeme změnit. Jeho myšlenky se vyhladily jako balvany čnící nad hladinou na dolním toku řeky, a stejně tak odolávaly lenosti, skleslosti či netečnosti – podobně rybář držel na uzdě i emoce, které by ho zaručeně připravily o všechnu energii ještě víc než proud, co pomalu ohlodává drolivé břehy Kasagawy.

Kacuró se nikdy nepídil po věštbách, nepotřeboval vědět, zda právě tahle či jiná noc bude příhodná pro lov kaprů: ryby se buď ukážou, anebo ne, a hotovo. Zbarvení a tvar měsíce má možná vliv na náladu žen, ale určitě nepodmiňuje výskyt ryb v horním a dolním toku řeky, tedy nad a pod jezerem Šuzendži.

Ani Mijuki na věštby nedala, i když za ní přišli mlsní mniši a tvrdili, že její cestě hrozí špatná znamení a že prý by vše mohla napravit, kdyby si od nich vzala hedvábné váčky skrývající konopné pásy s kaligraficky vyvedenými názvy svatyň, jež bude míjet na své dlouhé pouti až k rybníkům chrámu Heiankjó. Podle nich bude ten mocný talisman účinný na cestu tam i zpět. Mijuki za něj zaplatí jen pár lahví černého saké a rýžové koláčky *moči* plněné soleným masem sekavce a s bohatou oblohou z hlívy, pověstné tím, že prodlužuje život.

Ač po ní nežádali žádnou velkou hostinu, jen dobré jídlo, jaké ostatně Kacuróovi připravovala často, i tak jejich návrh odmítla: nepřipadá v úvahu, že by se jen dotkla obnosu, který jí Nacume předal jménem vesničanů. Složili se přece v dobré víře, aby Mijuki přispěli na dlouhé putování a dobu, než si kapři v posvátných rybnících zvyknou a ona se bude moci zase vrátit. Po této poslední dodávce si sousedé jistě jako náhradu za Kacuróa vyberou jiného rybáře, a nový dodavatel jen těžko bude žádat po Mijuki, aby mu pomohla ryby do Heiankjó dopravit – o přepravu se postará sám, jinak se ostatně celá ta práce s kapry nevyplatí, pokud si rybář sám nezajišťuje všechno od výlovu až po dodání do císařského města.

Až se Mijuki vrátí z Heiankjó, bude tedy muset znovu zvážit, čemu svůj život nadále zasvětit.

Bude obdělávat půdu, i když žádnou nevlastní, zařadí se na nejnižší místo v rámci vesnického společenství. Kdo se jí postará o živobytí? Nechá se najímat na drčení prosa? Bude dřít na rýžovištích pana Šigenobua? To by pak nemusela odvádět základní daň, a ještě by si čas od času mohla chytit divokou kachnu. Šigenobu se stará o to, aby kachny na jeho pozemcích hnízily, protože vyzobávají plevel a ještě požírají hmyz škodící na jeho rýži. Mijuki měla jistotu, že aspoň nezemře hladem: na horním toku nad jezerem Šuzendži roste v hojném množství povíjnice, sladký a velmi chutný vodní špenát se špičatými listy.

•

Kdyby šlo jen o ni, mohla by vyrazit hned – ryby samy o sobě byly na přepravu natolik objemné, že ji ani nenapadlo, že by si připravila jiné zavazadlo. Bude mít jen hrubý oděv ze sójových vláken, několik soust *narezuši* a pár rýžových koláčků, které ji při chůzi zasytí. Večer a podobně i v případě prudkého deště, kdy by po bouřce mohla voda v jejích kádích zezelenat, se zastaví v některém z hostinců lemujících cestu do Heiankjó, od provincií Tótómi a Mikawa už stále čtenějších.

Vzpomínala si, že když Kacuró o těch podnicích mluvil, oči se mu rozzářily. Někdy se dokonce i smál. Měl své oblíbené: hostinec U šesti krystalů, První sběr (pojmenovaný podle toho, že tam měli bohatou úrodu ovoce kaki – tak to aspoň Kacuró vysvětloval, ale hlas se mu vždy zvláštně změnil, až Mijuki raději odvrátila pohled: u mladých lásek, byť prodejných, se přece také mluvívá o prvním sběru, že?) a pak také U červené vážky nebo U dvou plujících lun.

Než Mijuki opustila Šimae, musela ještě pro své kapry připravit co možná nejlepší bydlo.

Předpokládala, že se po cestě do císařského města bude držet co nejbližší vodních toků a vzdalovat se od nich, jen pokud to opravdu jinak nepůjde. Její pouť se tak sice prodlouží, ale zase bude mít jistotu, že kapři dostanou čerstvou vodu, i kdyby se třeba ve vrši nechtěně udělala díra. Přes všechnu snahu, aby zabezpečila, že budou zcela nepropustné, stejně nemůže zabránit tomu, že trochu vody ztratí.

Nádoby musí být zároveň také temné, jelikož v přítomnosti jsou kapři klidnější. Kacuró proto džbery vždy vymazal jílovitým bahnem, poté zevnitř i zvenku natáhl pásy plátna, jež znovu napustil bohatou vrstvou jílu, takže když příliš hřálo slunce nebo foukal vítr a na povrchu se začaly vytvářet praskliny, stačilo jen mokřýma rukama jílový obal upravit. I tak se ale voda vycákala, zejména když kaprům začaly být jejich přechodné příbytky příliš malé a příliš houpavé, chtěli plavat a skákat, přitom stačil trochu prudší pohyb nosného břevna (třeba jen následkem nečekaně špatného došlápnutí a prudkého pokusu tyč rychle zase srovnat), hladina se rozvlnila a hned se něco vylilo.

Když Mijuki připravila nádoby, musela do nich vybrat kapry. Nejprve sáhla po rybách, které měly rovnoměrnou a pěknou kresbu, s ústy ani krátkými, ani dlouhými či tučnými, s ploutvemi totožné velikosti i tvaru a barvou jednolitou od čumáku až po ocas. Z této přebírky zvolila dva černé kapry (jednoho kovově blýskavého, druhého sametově matného) a dva mdle žluté, protože věděla, že ti dorůstají nejvíce a dožívají se nejvyššího věku, dále dva temně bronzové, lesklé, jako by je polili hnědým medem, a na doplnění ještě dva takřka holé, jejichž bezšupinaté tělo vypadalo jako pokryté kůží.

Chtěla, aby měli co nejvíce životního prostoru, proto byla jen přiměřeně malé kapříky staré kolem dvou let, kratší než *šaku* a o váze nepřekračující *džin*.

Každého vzala do ruky stejně klidně a šikovně, jak to dělával Kacuró, nelovila je tedy, ale spíše hladila.

Počkala, až se setmí, vysvlékla se do naha a vlezla do nádrže, zatínajíc prsty u nohou, takže jí sloužily jako háčky, aby po kluzkém dně neuklouzla. Plavat neuměla, a ačkoli jí voda sahala jen po pás, kdyby uklouzla nebo spadla, mohla se snadno utopit. Nejdřív opatrně obcházela v sádce kolem břehu. Koleny, stehny, rozkrokem brázdila černou vodu, čeřila odraz měsíce, který před ní utíkal. Voda byla ledová. V té temnotě nemohla ryby vidět, ale cítila jejich přítomnost, když se o ni otíraly, ploutvemi jí lehoučce pleskaly o nohy, jako by kráčela uprostřed letky studených motýlů.

Od svého manžela odkoukala, že si nejprve musí nehty rozdrápat pokožku, aby se z ní uvolňovaly maliličké částčky, jež se postupně začnou rozpouštět, takže je kapři budou považovat za přirozenou součást vody v nádrži; Kacuró tak pomalu rybám přestal být cizí, po chvíli si mu samy lehaly do dlaně, což úředníky z Úřadu pro zahrady a rybníky dočista uchvátilo.

Mijuki potřebovala, aby si kapři předem zvykli na těsné prostory svého budoucího příbytku, v němž setrvají po několik měsíců, proto vyčkala ještě tři dny, než se vydala na cestu.

Svou výpravu do Heiankjó přirovnávala k letním dnům, které se zpočátku halí do mlhy a skrývají obrysy krajiny,

páru však slunce záhy rozpustí, nebo aspoň odežene, dokud se v hodině psa na obzoru znovu neobjeví bouřková mračna. Mladá žena žila od Kacuróovy smrti v mlze, jež tlumila zvuky a rozředila barvy. Tušila ale, že jakmile vykročí na cestu, ta matná clona se roztrhá a ona zas uvidí svět takový, jaký ve skutečnosti je, se vším pěkným i s neblahými propastmi. A až dopraví ryby na místo určení, až vklouznou do rybníků u chrámů, její život opět ztěžkne, pohltí jej zapomnění.

„To snad ne,“ ozvalo se.

Podívala se nahoru. Ze tmy vystoupil Nacume, díval se na ni.

„Ty se koupeš?“ ptal se. „Opravdu se koupeš?“

Vysvětlila mu, že vybírá ryby. Nebo se o to alespoň snaží. S kapry bude celou cestu jen ona sama, potřebuje, aby si zvykli na její pach, voda po ní musí vonět.

„Nevím, jestli přijdou,“ hlesl Nacume a ukázal na stále ještě prázdnou náves.

Připomněl tak obřad, při němž se vesničané vždy shromáždili kolem Kacuróa a šli ho doprovodit až k lesu. Tam si rybář se sousedy navzájem požehnali, popřáli mu, aby i s kapry ve zdraví dorazili až do Heiankjó a aby pak Kacuró sám šťastně došel zpět do Šimae, aby mu nikdo neukradl směnky vydané Úřadem pro zahrady a rybníky jako odměnu za doručené ryby, směnky, z nichž tři čtvrtiny odevzdával vesnici a zbytek potom šel s Mijuki do císařských skladů vyměnit za pytle rýže, balíky konopí a za hedvábné látky.

Tak jako slípka nad kupičkou zrní Mijuki rychle kývala hlavou a své pozobávání doprovázela pronikavým ó! ó! ó!, načež pronesla, že si nezaslouží žádné vyprovázení, vždyť si ani není jistá, že ujde třeba jen polovinu dlouhé cesty.

Pokud se jí to nepodaří, celá vesnice bude zneuctěna tím, že do chrámů v Heiankjó ryby nedorazily, a Úřad pro zahrady a rybníky už nikdy ústy svých vyslanců objednávku kaprů neobnoví. Šimae tak nejenže ztratí svou dobrou pověst, ale i většinu příspěvku, na němž jsou vesničané závislí. Jistě, jiné chrámy, kde také milují okrasné ryby, se sice nadále budou u rybářů v Šimae zásobit, avšak skoupé zákazníci z řad prostých mnichů těžko srovnávat s jistě náročnou, leč vybranou klientelou Úřadu pro zahrady a rybníky.

Zásobování nádrží v Heiankjó rybami představovalo takové privilegium, že obyvatelé od rybníka Jumiike, od řeky Sumida či veletoku Šinano neustále doráželi na ředitele úřadu, Nagusu, aby se obracel i na ně a nepožadoval dodávky stále jen z Šimae. Mijuki se zdálo, že zaslechla, jak rybáři z Kogurijamy, Asakusy i Niigaty spokojeně zamručeli, když se dozvěděli o Kacuróově smrti.

„A kolik kaprů tedy poneseš?“ chtěl vědět Nacume.

„Mám čtyři vědra, do každého dám dva kapry, celkem tedy osm.“

„Ale já ti přece říkal, že jich máš vzít nejméně dvacet!“

Kdykoli se Nacume rozčilil, začal mu přeskakovat hlas, až kvílel. Hejno vrabců na stromě se leklo, že je tu liška, a hlučně vzlétlo.

Mijuki se poníženě poklonila a trpělivě zopakovala, že každý kapr potřebuje hodně čisté vody. Dvacet ryb vyměšuje tolik odpadu, že by se mohly navzájem otrávit. A dodala, že osm je blahodárné číslo, symbol hojnosti a štěstí.

„Tvůj manžel jich ale nosil dvacet, ne? Já si to číslo nevymyslel!“

„Kacuró mohl nést mnohem větší nádoby než já. Kacuró byl tolik silný a tolik odolný muž,“ dodala s úsměvem – úsměvem, který nejdůležitější muž z jejich vesnice nezahlédl, neboť žena stála skloněná, Nacume viděl jen proužek její šíje mezi dvěma copy z černých lesklých vlasů.

Do malé svatyně před domem, kde měla uložených pár skromných vzpomínek na své předky a na svého manžela, donesla Mijuki jako dar květiny a potraviny, poté si na levé rameno položila dlouhou tyč se zavěšenými dvěma proutěnými koši.

Jak se břevno pohnulo a vědra se zhoupala, kapři v tom přenosném vězení hned začali plavat – odlepili se ode dna, spirálovitě stoupali vzhůru, obepluli hladinu v soustředných kruzích a zamířili zas prudce dolů. Voda se rozvlnila, čímž se rozkývala i celá tyč. Na obou koncích bambusové tyče zazněly různé zvuky, běžely proti sobě a setkaly se přesně v místě, kde tyč spočívala Mijuki na rameni, načež se slily v jeden ideálně posazený tón.

Sebemenší změna této zvukové vlny hned vyvolala poplach, neboť dokládala, že tyč třeba jen nepatrně sklouzla dozadu či dopředu, a Mijuki ji musela honem srovnat.

•

Prošla vesnicí, Nacume cupital vedle ní. Z domků sice od doškových střeš rovně k nebi stoupal dým, ale jejich dveře zůstaly zavřené, náves i uličky zely prázdnotou.

Mijuki byla nadále znečištěná smrtí svého muže, protože nedodržela zákaz s ní spojený (správně měla pobývat doma a ještě třicet dní nevycházet), a aniž by chtěla, své poskvrnění ještě předávala dál na každého, kdo by se k ní přiblížil. Chápala tedy, že se jí vesničané raději snaží vyhnout, jinak by sami museli zůstat zavření a po několik dní nechodit ven, aby se očistili – od jednoho z nejvážnějších pošpinění, totiž smrti lidské bytosti.

„Jestli ti v Úřadu pro zahrady a rybníky předají sumu, kterou jsem s jejich vyslanci dohodl,“ spustil znovu Nacume, „a jestli kapři, které tam doneseš, budou stejně jasné zbarvení, mrštní a pěkní jako teď...“

„Ne, ne,“ přerušila ho Mijuki, „už jsem to říkala: všechny ryby do Heiankjó nedorazí v pořádku. Možná nebudu moci vypustit do posvátných rybníků ani jednoho.“

Dokonce i Kacuró, přese všechnu péči, co rybám věnoval, při každé cestě o nějaké kapry přišel. Stačilo, že se rozpoutala bouřka, voda ve vědrech se zakalila a začala zapáchat. Ryby potom sestoupily až úplně dolů, měkkými ústy ojídaly dno svého vězení, jako by v něm chtěly prokousat otvor a z té zkažené vody utéct. A vzápětí už plavaly u hladiny na boku, leklé.

•

Těsně za vesnicí už byl Nacume tak zadýchaný, že nemohl dál, sedl si na pařez. Jen mávl, jako by odháněl mouchy, a tím naznačil Mijuke, aby pokračovala sama – možná to však přece jen mělo být cosi na způsob požehnání.

Za posledním domem, tím, který sloužil vesnici jako společná sýpka a nebyl pokrytý doškami, ale cypřišovou kůrou, se nacházelo třicet šest pozemků rozdělených na menší části. Šachovnice s maličkými políčky měnila odstíny zelené barvy podle toho, jestli se na nich pěstovala rýže, proso nebo jiné obilí. Nacume vyčkal, než Mijuičina silueta došla až k šestatřicátému dílku hracího pole a splynula s mlhou valící se od zavlažovacích příkopů, teprve potom vstal z pařezu a odebral se zpět do vesnice, přičemž hlasitě, chraplavě oznamoval, že jak je v osudu psáno, vdova po rybáři se vydala na cestu do Heiankjó, hrdě se postavila na vlastní nohy a dál ji už vyprovází jenom vycházející slunce, bíle pableskující na její dlouhé bambusové tyči.

Nízko nad zemí přeletěli chrástali, jejichž křik tolik připomíná kvičení poráženého podsvinčete.

Jako všichni důležití úředníci požíval i ředitel Nagusa Watanabe výsadu bydlet v Suzaku ódži, na ulici Červeného ptáka, nejhonosnějším místě v Heiankjó.

Hlavní vchod do jeho obydlí se nacházel na rohu ulic Tomi a Rokkaku, ale jinak se usedlost – dům a další přístřešky, zeleninové záhony, a hlavně okrasná zahrada s jezírkem, do něž vodu přiváděl náhon – obracela na Suzaku ódži. Nagusa tak byl ušetřen randálu velké dopravní tepny, dělící císařské město na dva laloky, a také oblaků okrového prachu, který se tam bez ustání vířil.

Ulice Červeného ptáka byla tříproudová, jedna část sloužila mužům, jedna vozidlům, jezdícím v obou směrech, a třetí byla určena ženám. Jelikož jeho dům stál u pruhu vyhrazeného pro ženy, musel někdy Nagusa vyčkat, než mohl přejít a zařadit se do proudu mužů. I dnes ráno chvíli trvalo, než mu cestu uvolnil hlouček klevetících žen ubírajících se uctít

boha-rybu Ebisu, chlupatého rozjásaného hrubiána. Poté musel ředitel Úřadu pro zahrady a rybníky znovu čekat, protože zrovna projížděla nekončící řada volských spřežení s doprovodem asi padesáti jezdců.

Naštěstí pak Nagusa šel po ulici Červeného ptáka už jen kousek, než dorazil k jižní bráně Suzakumon, jíž vstoupil za majestátní hradby Velkého paláce.

Velký palác, *Daidairi*, toto skutečné město ve městě, zahrnoval kromě císařské rezidence zvané Vnitřní palác, *Dairi*, ještě početné další obřadní budovy a úřady sloužící císaři, mezi něž patřil i Úřad pro zahrady a rybníky sídlící v pavilonu zbudovaném ve stylu čínské architektury – na kamenné podezdívce se schodišti z bočních stran se tyčila dřevěná stavba lemovaná červenými sloupy a završená zakřivenou střechou z lakovaných tašek.

Úřad pro zahrady a rybníky ve skutečnosti už od roku 896 oficiálně neexistoval, tehdy byl stejně jako Úřad oleje a Úřad kuchyňského náčiní přiřazen do Úřadu císařova stolu; ale funkce ředitele zůstala zachována, a po více než půlstoletí, co tento úřad pohltil jiný úřad, stále přetrvávala pozice vysokého úředníka šesté vyšší horní hodnosti, jenž měl svrchované právo rozhodovat o květinách, zeleninových záhonech a vodních plochách.

S početným personálem – čtyřicet kuchařů, dvojnásobek pomocníků, posluhů a poslíčků, včetně zvláštního božstva: boha pecí – se Úřad císařova stolu těšil značné důležitosti a prestiži; a i když byl jeho vedoucí občas pověřen přípravou

obětních darů pro svatyně, přesto neměl k bohům tak blízko jako Nagusa: rybníky spadaly do posvátných prostor chrámů a ředitel Úřadu pro zahrady a rybníky byl tedy v úzkém a nepřetržitém kontaktu s buddhistickými i šintoistickými mnichy, služebníky božstev.

Na bolest v zádech nepomáhalo ani předříkávání sůter, a dokonce ani puškvorcové koupele – pouze v císařově přítomnosti se stařec dokázal narovnat, aniž se utrpení zračilo v jeho tváři – Nagusa proto chodil v předklonu, a šel tak i teď, když procházel přes několik malých nádvoří vyspaných pečlivě uhrabaným bílým pískem a štěrkem, kde se skvěly šedé balvany porostlé mechem. Všechny se navzájem podobaly, propojovaly je kryté cesty, a připomínaly tak nádoby zdobené spletítým přihrádkovým motivem: důmyslně vystavěné zídky z lepenice zajišťovaly, že když slunce vystoupilo nejvýš, z úcty k císaři na *Dairi* nic nevrhало stín, a palác tudíž jako by přímo plul v rozzářeném nebi.

Blížící se podzim hlásil, že už je třeba připravit se na dny a hlavně noci výrazně chladnější, palácovní služební proto začali rozmisťovat velké *hibači* sloužící k vytápění – ve skutečnosti spíš k rozproudění – ledového vzduchu, který v zimě sužoval budovy Velkého paláce. Nagusa musel každou chvíli ustoupit stranou, aby uhnul těm, kdo nesli nádoby na ohniště, ale zejména i oblakům popele a sazí, jež se za nimi zvedala.

Než vstoupil do první ze tří místností náležejících bývalému, avšak stále činnému Úřadu pro zahrady a rybníky, rychle a zuřivě se oprašoval.

Kusakabe Acuhito, nejmladší a nejoddanější z šesti úředníků, jež měl Nagusa k ruce, vstal a zároveň se hluboce poklonil, čímž vyjádření úcty převedl takřka do taneční figury.

Jednou během noční hostiny pořádané císařem v Pavilonu laskavosti a štěstí si Nagusa všiml, jak ladně se Kusakabe při tanci zhostil role rybáře, jenž objeví neuvěřitelně nádherný šat z peří, co si jakási nebeská bytost v zálivu Mio odložila na břehu na borovou větev; Kusakabe Acuhito vypadal o tolik křehčí, vášnivější a zapálenější než tanečnice ztělesňující princeznu, že Nagusa, jelikož miloval krásu ve všech jejích podobách, bez meškání začal spřádat plány, aby ho získal jako svého zástupce.

„Lituji, že jdu pozdě,“ pozdravil Nagusa, „ale dostat se do Heiankjó začíná být skutečně obtížné. V ulicích je čím dál tím víc lidí, leč čím dál tím méně známých tváří – mnozí sem do města přišli kdoví odkud a nemají tu co pohledávat, myslím, že o tom musím dát vědět Jeho Veličenstvu.“

Chtěl tak připomenout, že se stále těší výsadě dostat se do císařovy blízkosti. Kusakabe se hned znovu uklonil.

„Očekávali jsme vás, mistře Naguso, a snažili se udělat vše, jak to šlo nejlépe. Nicméně je velká škoda, že jste zmeškal návštěvu kněze z chrámu Rokkaku!“

„Toho, co žije v chaloupce u rybníka?“

„Přesně tak,“ potvrdil mladý úředník. „Přišel si stěžovat kvůli kaprům, které mu úřad přislíbil dodat, zatím z nich však neviděl ani šupinu.“

Kasakabe Acuhito se při těch slovech zašklebil, napodobuje velká ústa kaprů, čímž rozesmál své kolegy a ředitele zaskočil víc, než by si přál.

„Kdy se vrátili naši vyslanci z vesnice Šimae?“ zeptal se Nagusa, a protože na něj podřízení jen mlčky hleděli, rozkřičel se: „Koukejte prozkoumat záznamy! Hledejte! Pátřejte! Svatý muž z chaloupky musí dostat odpověď!“

Život se pro ředitele skládal z dílků zapadajících do sebe jako stehy v gobelínu. Pokud se jediný, byť malinký steh z osnovy uvolní, vážně hrozí, že se celý gobelín postupně rozpáře. Nagusa byl tudíž neustále ve střehu: pořád musel sledovat předitivo, číhat na první vytrženou nitku.

Kusakabe odemkl zámky od boční přihrádky skříně z lakovaného jilmového dřeva. Vytáhl svitek a rozvíjel ho, dokud nenašel, co hledal.

„Tady je to,“ hlásil. „Tři vyslanci se do Heiankjó vydali za prvního úplňku čtvrtého měsíce. Ve zprávě hlásí, že když došli do Šimae, dozvěděli se, že zemřel náš obvyklý dodavatel kaprů, rybář Kacuró; ten, kdo stojí v čele vesnice, se však zaručil, že nám vdova po Kacuróovi ryby dodá v rozumné lhůtě.“

„V rozumné lhůtě?“ podivil se ředitel.

„Asi třiceti dní, tak to navrhli obyvatelé Šimae.“

„Vdova to osobně přislíbila, nebo jejím jménem vyjednával správce vesnice?“

Kusakabe nastavil svitek ke světlu, přimhouřil oči, jako by nemohl text rozluštit – což byla pravda, neboť zapisovatel v té chvíli příliš přitlačil na štětec, až se jeho špička otevřela: když dokončoval tah u každého písmene, došel mu inkoust a linka se rozvětvila do vějířku čárek oddělených od ústředního těla písmene, postupně stále tenčích, stále šedších; plná čern kaligrafie pak nastupovala až s dalším písmenem.

„To se ve svitku neuvádí,“ řekl Kusakabe a zprudka se hluboce předklonil, jako by za ten nedostatek mohl on sám.

Ředitel Úřadu pro zahrady a rybníky se nesnažil skrýt své rozhořčení; jistěže je nevyvolal Kusakabe, Nagusa se zadíval podrážděně na jiného úředníka:

„Kolik kaprů má Kacuróova vdova dodat?“

„Úřad žádal dvacet ryb. O dvě tři méně či více nám rybář dodal při každé své cestě.“

„Tomu jeho žena těžko dostojí, to je jasné. Určitě už je stará, sotva chodí.“

Aby naznačil své znechucení nad rybářovou vdovou a také aby trochu rozproudil těžký vzduch nehybně stojící v místnosti, sáhl Nagusa pro velký vějíř, který nosil v záhybu rukávu, roztáhl ho a začal se jím ovívat.

„Jen co ty své bídné ryby vypustíš,“ pokračoval, „oznámím jí, že dohodu uzavřenou s její vesnicí nemáme v úmyslu obnovovat.“

„Měl bych k tomu rovnou připravit nějaký dokument, mistře?“

Starý muž jen kývl na souhlas. Šlo o rozvázání staré dohody s vesničany jistě příliš zabeđenými na to, aby vůbec něco tušili o důležitém poslání Úřadu pro zahrady a rybníky, Nagusa proto neměl v úmyslu zabředat do zvyklostí, jež těm lidem stejně nic neříkají. Rozhodl tedy, že je zbytečné sepisovat vypovězení smlouvy na stále nákladnější *waši*. Jeho cena vzrostla zejména poté, co manufaktura na řece Šikugawa vyrábí nové druhy papíru z morušovníkové kůry, a to tak jemné, že dvorní dámy nadále pro své kroniky nechtějí jiný: pro vesnici Šimae bude stačit dřevěná tabulka se zprávou o tom, že Úřad pro zahrady a rybníky už nemá o jejich služby zájem.

„A je třeba jim poděkovat za služby poskytnuté v minulosti, *sensei*?“

Nagusa Watanabe neodpověděl. Chtěl jen pokrčit rameny, ale od kostrče až po lopatky ho záda příliš bolela.

Zrada vlastního těla ho dráždila o to víc, že za určitého osvětlení se v jeho tváři mohlo zračit usilovné odhodlání odmítající, potlačující únavu a slabost stárí. Prozatím si ale ještě svou důstojnost zachovat dokázal, a to zejména účinkem sice zcela bílých, avšak péřovitě nadýchaných, hustých vlasů a zásluhou velice živého pohledu neposedných očí zpod půlkruhových víček.